

KVALITETSREDOVISNING FÖRSKOLAN SAGOBACKEN

LÄSÅRET 2014-2015

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning.....	3
Underlag och rutiner.....	4
Organisation och förutsättningar.....	4
Normer och värden.....	5
Verksamhetsmål och önskad utveckling.....	5
Våra insatser.....	5
Resultat.....	5
Analys.....	6
Utvärdering.....	6
Åtgärder för utveckling.....	6
Utveckling och lärande: Stora arenan.....	6
Verksamhetsmål och önskad utveckling.....	7
Våra insatser.....	7
Resultat.....	7
Analys.....	8
Utvärdering.....	9
Åtgärder för utveckling.....	9
Utveckling och lärande: Lilla arenan.....	9
Verksamhetsmål och önskad utveckling.....	10
Våra insatser.....	10
Resultat.....	11
Analys.....	13
Utvärdering.....	14
Åtgärder för utveckling.....	14
Barns inflytande.....	15
Verksamhetsmål.....	15
Våra insatser.....	15
Resultat.....	15
Analys.....	15
Utvärdering.....	15
Åtgärder för utveckling.....	15
Förskola och hem.....	16
Verksamhetsmål.....	16
Våra insatser.....	16
Resultat.....	16
Analys.....	17
Utvärdering.....	18
Åtgärder för utveckling.....	18
Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.....	18
Verksamhetsmål.....	18
Våra insatser.....	18
Resultat.....	18
Analys.....	19
Utvärdering.....	19
Åtgärder för utveckling.....	19
Kultur- och utbildningsnämndens mål.....	19
Bedömning av förskolans kvalitet.....	20
Åtgärder för utveckling.....	21

Sammanfattning.....	22
Normer och värden :.....	22
Åtgärder för utveckling.....	22
Utveckling och lärande, Stora arenan:.....	22
Åtgärder för utveckling.....	22
Åtgärder för utveckling.....	23
Barns inflytande :.....	23
Åtgärder för utveckling.....	23
Åtgärder för utveckling.....	24
Åtgärder för utveckling.....	24

Inledning

Sagobacken är en plats för alla, där alla har lika värde. Vi lär av varandra, alla har något att tillföra, både barn och vuxna. En tillåtande atmosfär, glädje, nyfikenhet, trygghet, ödmjukhet, kreativitet, engagemang och kunskap är ledord på förskolan. Vår vision är att alla barn ska känna sig trygga, trivas och tycka att det är roligt på förskolan. Vi lägger stor vikt vid att vara nyfikna, närvarande och lyssnande pedagoger, för att fånga upp barnens tankar och idéer. Utifrån barnens intressen kan vi sedan utmana dem i leken och lärandet.

Den här kvalitetsredovisningen är ett led i vårt systematiska kvalitetsarbete. Vi beskriver förskolans resultat i förhållande till de mål som finns uppställda i läroplanen för förskolan (Lpfö 98/10). Vår förhoppning är att den ska ge föräldrar, politiker och andra intressenter en god information om förskolans arbete mot målen. Det i sin tur hoppas vi leder till en ökad insyn och utifrån de olika rollerna, ett ökat inflytande.

Under detta läsår har Stora och Lilla Arenan arbetat temainriktat med var sitt tema där de prioriterade målen varit inom *Utveckling och lärande*. Därför redovisas just det området mer ingående, medan *Normer och värden*, *Barns inflytande*, *Förskola och hem* samt *Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet* redovisas i mindre omfattning.

Åtgärder enligt föregående kvalitetsredovisning

Enligt föregående kvalitetsredovisning har vi under detta läsår:

- fortsatt arbeta tematiskt och använt Babblarna som röd tråd på Lilla Arenan
- jobbat vidare med att hela arbetslaget utvecklar användandet av stödtecken på Lilla Arenan
- låtit skapandet ta större plats i lokalerna. Material finns nu också tillgängligt i matsalen vid de låga borden. Barnens intresse för att skapa har fått stort utrymme även i årets tema på Stora Arenan
- utvecklat arbetet med drama, dans och film på Stora Arenan
- börjat skriva veckobrev även på Stora Arenan för att bli tydligare i informationen om vad vi gör och varför.
- lyft arbetet mot matematikmålen på Lilla Arenan, medan Stora Arenans prioriterade mål blev andra områden utifrån barnens intressen.

För att komma vidare i vårt arbete med matematik beslutades att vi skulle ingå i Skolverkets matematiklyft, vilket Lilla Arenan gjorde. Stora arenan skulle vänta till vårterminen. Det blev dock så att Lilla Arenan påbörjade men avbröt i mitten av terminen på grund av tidsbrist. Stora Arenan började aldrig då annan litteratur om flerspråkighet skulle att läsas.

Underlag och rutiner

Vi har använt oss av följande för att utvärdera vår verksamhet:

- reflektioner och samtal med barnen och i arbetslagen
- utvecklingssamtal och inskolningssamtal. I samband med dessa samtal fyller vårdnadshavarna i ett frågeformulär och barnen på Stora Arenan intervjuas
- enkät till de som slutar hos oss där vårdnadshavarna skattar förskoletiden på Sagobacken på en skala 1-5. De har även möjlighet att i fri text summera sitt barns tid hos oss.
- dokumentation av varje barns utveckling samt processer
- barnens egna dokumentationer med reflektioner
- didaktiska besök med efterföljande samtal av förskolechefen
- kommungemensam enkät för vårdnadshavarna (där samtliga familjer svarat detta år)
- bedömning av förskolans kvalitet utifrån läroplansmål
- frågor till vårdnadshavare angående prioriterade målområden i samband med kartläggning inför arbetsplan och senare vid utvärdering (på Lilla Arenan)

Organisation och förutsättningar

Förskolan är indelad i två arenor större delen av veckan:

- Lilla Arenan med barn 1-3 år. 14 barn.
- Stora Arenan med barn 3-5 år. 22 barn.

Vi öppnar kl. 06.00 måndag till fredag och stänger 17.00. De barn som har behov av omsorg mellan 17.00-18.00 får det på Fredriksbergsskolans fritids. På förskolan Sagobacken finns det förskollärare, lärare mot de tidigare åren och barnskötare som ansvarar för arbetet.

Pedagogerna på varje arena träffas två timmar i veckan där de planerar och reflekterar tillsammans över verksamheten. Personalen har i genomsnitt också en och en halv timma egen reflektionstid /vecka. På förskolan finns också en processledare på 10 %.

Förskolechefen deltar på varje arenaplanering en gång i månaden. Förskolechefen genomför också didaktiska besök med efterföljande samtal på båda arenorna. I samband med APT en gång / månad ligger också pedagogiska samtal.

Västra området har ett elevhälsoteam som kan konsulteras vid behov. Det är främst specialpedagog, men även kurator som arbetar gentemot förskolan. En centralt placerad psykolog samt IT-pedagog finns i kommunen. Rutiner för samverkan med BVC och socialtjänsten finns.

Läsåret har präglats av flera långtidssjukskrivningar. En pedagog slutade i mars månad och den tjänsten tillsätts först till hösten och har under våren lappats i hop av tre personer som redan ligger utlagda på schema (deltid). Detta tillsammans med mycket annan sjuk/ VAB-frånvaro och brist på vikarier har ibland gjort det svårt att fokusera och känna att man räcker till.

Normer och värden

”Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.”

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin

- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- förståelse för att alla människor har lika värde.....”*

Verksamhetsmål och önskad utveckling

Vi strävar efter att alla barn och vårdnadshavare ska känna sig trygga här på förskolan och att vi har ett klimat där alla visar respekt för och hjälper varandra.

Våra insatser

- upprätta ny plan mot diskriminering och kränkande behandling i september som vi sedan arbetar utifrån under året. (Planen utvärderas i höst därför redovisas detta i mindre omfattning här)
- uppmärksamma allas lika värde i samband med ”Rocka sockorna”
- vara närvarande och lyssna in vad barnen pratar om för att kunna hjälpa dem i samspelet

Resultat

Vi ser i grunden ett gott klimat i grupperna. Visst händer det att barn puttas, slåss, bits och säger elaka och fula ord, men lekar där många barn kan ingå, goda samtal och samspel mellan både barn och pedagoger präglar dagarna. Barnen hjälper varandra i stor omfattning och de månar om varandra. När barnen kommer möts de med glädje av de andra barnen och det ser vi som ett tecken på att barnen är viktiga för varandra och att de bryr sig om varandra. Många barn visar stor empati och vi ser att alla barn i gruppen på något sett uppmärksammar när andra är ledsna. De hjälper till att trösta genom att klappa på kompisens eller hämta något som tröst. Vi ser också att barnen ofta vägleder och sätter gränser åt varandra. De säger till när de inte vill eller när någon gör något tokigt. De berömmar också och visar tillgivenhet mot varandra och de vuxna. När de behöver hjälp och stöd i konfliktsituationer söker de upp en vuxen för att få stöd.

Vi har funnits nära barnen, hjälpt dem i samspelet och att reda i det som uppstår. Samtal pågår ständigt i vardagen utifrån händelser, sagor och andra upplevelser vi gör tillsammans. Vi har pratat om att lyssna på varandra, dela med sig, visa empati när någon är ledsen osv. Några barn har vi stöttat i att ta för sig mer, våga säga ifrån och ta mer plats, medan andra stöttats i att vänta på sin tur, ge och ta.

I samband med ”Rocka sockorna” använde sig Stora arenan av boken ”Pricken”, som handlar om en prickig kanin i en vit kaninfamilj. På Lilla arenan använde vi oss av Babblarna som är olika till färg och form och har olika intressen. Detta ledde till samtal om olikheter både till utseende och intressen som engagerade barnen och vi upplevde de förstod budskapet. I några veckor efter tog barnen egna initiativ och ”rockade” även vantar.

I samband med utvecklingssamtalen uppger samtliga vårdnadshavare att deras barn trivs på förskolan. De berättar att barnen pratar positivt om förskolan, pedagogerna och kompisarna och vill åka hit.

Enkät vårdnadshavare förskola	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2015	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2014	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2013
Mitt barn känner sig trygg i barngruppen	100%	100%	100%
Jag känner mig trygg när mitt barn är i förskolan	100%	100%	100%

Analys

Eftersom vi pedagoger varit nära barnen, väglett och stöttat dem i deras lek, konflikthantering och sociala färdigheter, så har vi skapat trygghet och gett dem verktyg för att visa hänsyn till varandra. Det har skapat bra förutsättningar för ett gott resultat. Vi ser att det är viktigt att jobba med de här områdena redan från start när barnen är små. Det är ett ständigt pågående arbete i en barngrupp och något vi jobbar med varje dag. Vi utmanas hela tiden i att stötta, vägleda och främja det sociala samspelet hos alla barn. ”Rocka sockorna” blev ett bra inslag i värdegrundsarbetet. Ett konkret sätt att visa på olikheter som något positivt.

Utvärdering

1   2   3   4   **5**

Åtgärder för utveckling

- upprätta ny plan mot diskriminering och kränkande behandling
- utveckla arbetet med ”Rocka sockorna” till ett lite längre projekt där vi kan visa på olikheter i större utsträckning

Utveckling och lärande: Stora arenan

”Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.”

- *”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.”*
- *Ur förskolans uppdrag: ”Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning.” (Lpfö98/10. s. 7)*

Verksamhetsmål och önskad utveckling

- spinna vidare på barnens rollek och låta den vara drivkraften i temat
- ge barnen möjlighet att uttrycka sig på flera olika sätt t.ex. i drama, dans, film och tal
- intresset för skapande med händerna är fortfarande stort och vi vill att barnen ska få fortsätta utveckla sin kreativitet. T.ex. skapa kulisser och rekvisita tillsammans och skapa fritt med olika material
- vi pedagoger vill lära oss att hantera de nya Ipads vi fått och få in det som en naturlig del av verksamheten. Även tillsammans med barnen visa och prova att dokumentera med lärplattorna som vi valt att kalla dem.

Vi ser att vi nått målen när:

- leken och skapandet är kreativt och barnen även uttrycker sig i drama och dans
- vi pedagoger lyckas ge rätt bränsle utifrån barnens intresse så att temat lever vidare
- vi använder lärplattan i vardagen och vågar prova olika sätt att dokumentera med den

Våra insatser:

- spinna vidare på barnens rollek och låta den vara drivkraften i temat
- använda dator och lärplatta till att skapa stillbildsfilm, dokumentationer
- dramatisera för och ihop med barnen för att inspirera och skapa gemensamma upplevelser i sagans o lekens värld.
- fortsätta att skapa med olika material på olika sätt, t.ex. kulisser
- köpa in prins o prinsesskronor
- dans till olika musik som barnen önskar. Sånger och sånglekar.
- läsa sagor av olika slag och innehåll t.ex. folksagor
- inspirera fler barn till skapande genom att sätta upp barnens alster på hyllorna i gången in till avdelningen.
- gå på teater när tillfälle ges
- biovila vid speciella tillfällen med kortare film med olika innehåll som passar barnens intresse och ålder.
- använda oss av Sagansland och Sagobyran där sagor framställs på olika sätt.
- pedagogerna ges möjlighet till en halvdags utbildning i hur vi kan använda Ipaden i verksamheten.
- använda dokumentationsarbetet som redskap för samtal och reflektion. Ge barnen tillfällen att reflektera kring bilderna, både enskilt och på storbild i grupp. Ny insats är de inplastade fotona ”bordspratere” med aktuella händelser i temat.

Resultat

Vi ser att barnen varit mycket engagerade och delaktiga i temats olika aktiviteter. Leken har fört temat framåt. Vi pedagoger har lyssnat in, varit delaktiga och fyllt på bränsle i temat. Rollspel och äventyr har gett näring till barnens lekar, det ser vi tydligt. När vi direkt efter en aktivitet kunnat koppla upp lärplattan till storbild och tillsammans reflekterat över det som hänt har vi fått uppleva det en gång till, se saker vi inte såg under tiden aktiviteten/teatern pågick. Höra barnens kommentarer och utifrån det komma vidare i temat.

På föräldramötet berättade vi om och visade bilder på storbild från temat och fick positiv respons från föräldrarna. Flera sa att de fick en ökad förståelse för det som barnen pratar om att de upplevt under dagarna. En förälder sa att han skulle vilja vara med oss om dagarna.

Alla barn har uttryckt sig på olika sätt i temat. De som varit lite försiktiga i början har efter hand vågat ta mer plats i både lekar och små rollspel. I det här temat har barnens roller utvecklats. Allt från två till tio barn deltar i en och samma lek och den kan pågå i flera rum. De flyttar mellan borgar och slott och fantasin flödar. Lekarna pågår ofta längre än tidigare och är nu fyllda med fler olika roller från sagornas värld. Tidigare lekte de mest mamma, storasyster, barn. De kan nu också acceptera att det kan vara fler av samma roll och att kön inte spelar lika stor roll. Det kan till exempel finnas två drottningar, både flickor som pojkar leker riddare, klär sig i klänning eller rustning.

Engagemanget lever kvar än i maj månad. Barnen leker med inlevelse och lånar in delar av teatrarna i handlingarna. Besöken från oss utklädda pedagoger har även resulterat i att barnen nu klär ut sig och vill ”komma som gäster” till samlingen. Då är de ofta från andra städer, länder och pratar andra språk.

Barnen har fått möjlighet att uttrycka sig på flera olika sätt. Många möjligheter har getts till drama och dans. Dansandet har tagit fart i och med att vi vuxna lärt oss att ordna fram den musik barnen önskar med lärplattorna. De har till exempel kunnat dansa till musik från filmen Frost och det har lett till små dramatiseringar till musiken.

Skapandet har fått naturliga inslag under temat då barnen behövt rekvisita till sina lekar. Vi har hjälpt till med rätt material för att de skall kunna förverkliga det de vill. Utrymmet för skapande och material har utökats och blivit än mer tillgängligt för barnen. Sagolådorna har flyttats för att bli mer synliga. Miljön har vi ändrat allteftersom barnens lekar utvecklats. Vi har tillsammans med barnen gjort olika lekmiljöer som behövts i lekarna. Till exempel en riddarborg, drakgrotta, riddarhotell ute, ”slottskuliss” och ett papper maché-slott till småfigurer.

Många reflektioner och samtal har skett utifrån gemensamma upplevelser i temat och barnen har fått rika tillfällen att uttrycka sig i tal. Våra olika dokumentationer har använts som reflektionsunderlag tillsammans med barnen. I hop med barnen har vi experimenterat med bilder och funktioner på lärplattorna för att lära mer och visa barnen att man kan arbeta med lärplattan på många olika sätt och inte bara spela spel. Vi har använt den dagligen till att ta bilder på det barnen gör/leker/skapar. Vi har jobbat med bildspel, Piccollage och tre I movie filmer. Vi pedagoger är på olika nivå med lärplattorna och tar hjälp av varandra för att utvecklas och det fungerar bra.

När vi ser tillbaka på läsåret, barnens engagemang och det vi gjort tillsammans tycker vi att vi nått målen trots hög frånvaro bland husets personal och svårigheter att tillsätta vikarier.

Analys

Att vi startat temat utifrån en av barnens lekar visade sig vara ett roligt och spännande arbetssätt för både barn och pedagoger. Vi kunde se barnens intresse allt eftersom och då vi ofta reflekterade ihop med barnen fick vi idéer att spinna vidare på, vecka för vecka. Att det blivit så många givande reflektioner tror vi beror på att det är roligt och meningsfullt att prata runt händelser som vi upplevt tillsammans och varit engagerade i. Eftersom vi dokumenterat händelserna på olika sätt som Bordsprat med bilder att ha på borden, barnens levande dokumentationer på A3papper och stillbildsfilmer på lärplattan har många viktiga samtal runt de gemensamma upplevelserna skett.

Barnens stora engagemang i temat och att det blivit så stort och hållit på länge tror vi beror på att vi tillfört drama och teaterspel som t.ex. riddaräventyren och besök av prinsessor och

drakar. Barnen har uppskattat detta och tyckt det varit både tokigt och roligt när vi gett oss hän och deltagit. Det har lett till fler lekar och även små teatrar bland barnen. Dessa happenings och insatser under temats gång ledde oss längre i temat och utvecklade barnens rollek mer än vi från början trodde. Vi har haft ett öppet arbetssätt i temat som kunnat styras av barnen och anpassats efter olika förutsättningar i vardagen. Olika insatser har krävt olika förutsättningar. Varje måndagsplanering har varit ett nedslag i temats nuläge där vi reflekterat över var barnen och vi befinner oss och hur det är lämpligt att ta sig vidare utifrån kommande veckas förutsättningar när det gäller t.ex. personal. Ena veckan mer skapande, andra veckan mer lek och observation av oss, tredje veckan en happening utifrån det vi sett kunde passa.

Det öppna och tillåtande klimatet mellan barn och pedagoger där barnen haft stor möjlighet att påverka innehåll och miljöer och den "sagovärld" som vi mer och mer skapade tillsammans och hamnade i, har varit viktig för temat. I och med att temat haft olika delar har alla barn haft möjlighet att hitta det som är intressant och engagerar dem. Det har även gynnat de som är mer försiktiga.

Ytterligare en orsak till att temat kommit vidare är de skapande aktiviteterna och ommöblering av miljön som kommit naturligt utifrån det barnen behövt i sina lekar. Det barnen tillverkat till sina lekar som rustningar och sköldar med mera, har ställts upp på listerna i hallen. Det har inspirerat fler barn. Barnen har även lätt kunnat stanna upp och prata ihop sig och bli sugna på en lek där de använde sig av det de tillverkat.

Utvärdering

När det gäller arbetet med temat som helhet skattar vi oss till

1   2   3   4   **5**

När det gäller arbetet med lärplattorna skattar vi oss till

1   2   3   **4**   5

Åtgärder för utveckling

Arbetssättet i detta tema har varit bra och vi ser inga direkta åtgärder för utveckling. Vi kan tänka oss att arbeta på detta sätt igen. Vi ska fortsätta att använda lärplattorna i vårt dokumentationsarbete och utveckla vår egen IKT kunskap.

Utveckling och lärande: Lilla arenan

"Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Den ska utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

"Förskolan ska sträva efter att varje barn:

- utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra*

- *utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring,*
- *utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp”*

Verksamhetsmål och önskad utveckling

- för att få en tydligare kommunikation där barnen får använda fler sinnen för att ta till sig språket ska alla pedagoger börja använda tecken som stöd i sin dagliga kommunikation med barnen, inte bara vid matbordet utan i många situationer under dagen
- de barn som ännu inte har de talade orden ska kunna göra sig förstådda med hjälp av tecknen tills dess att de börjar tala
- stärka alla barns språkutveckling så att deras förmåga att uttrycka sig och berätta utvecklas
- ge barnen många tillfällen att uppleva matematik i vardagen och att deras förståelse för sortering, begrepp som stor/liten, lång/kort, tung/lätt, mycket/lite, samt lägesbegrepp utvecklas
- pedagogerna behöver bli bättre på att ”se matematiken” i barnens vardag så att vi bekräftar och sätter ord på det barnen gör
- använda stödtecken som ett redskap även i barnens matematiska undersökande

Vi ser att vi nått målen när:

- vi pedagoger spontant och naturligt använder tecken i vår dagliga kommunikation.
- varje barn börjar göra sig förstådd genom tecken eller tal och på så sätt kan berätta, uttrycka sina tankar och vilja
- barnen aktivt deltar, visar glädje och intresse i samlingen och lär sig ramsor, rörelser, sånger och sagor
- barnen visar intresse för eller använder sig av olika matematiska begrepp
- vi pedagoger ser och uppmärksammar matematiken i vardagen för barnen

Våra insatser

- arbeta med tema ”Babblarna” där Babblarna-materialet används för att på ett lustfyllt sätt locka barnen till olika matematik- och språkstimulerande aktiviteter - allt utifrån intresse, behov och mognad
- introducera nya begrepp i samlingar genom olika berättelser där Babblarna får vara aktörer
- andra typer av samlingar där vi dagligen använder oss av sång, musik och ramsor
- skapa en inspirerande miljö med konkret material och bilder för att tydliggöra innehåll samt locka till lek, reflektion och språkande
- lära oss tecken i ett sammanhang, inte i olika kategorier
- använda alla tecken vi kan i alla sammanhang och påminner varandra

- ta vara på situationer där barnen kan lära av varandra
- använda tecken-appar och teckenbok för att slå upp nya ord
- göra tecken-kartor som vi sätter upp på väggen
- använda oss av bilder som stöd för barnen i reflektion och samtal
- använda dokumentationsarbetet som redskap för ett ökat språkande och reflekterande. Ge barnen tillfällen att reflektera kring bilderna, både enskilt och i grupp, ställa frågor kring bilderna och ta tillvara barnens svar till dokumentationen
- informera föräldrarna om teckenappar
- delta i skolverkets ”Matematiklyftet i förskolan” med start under höstterminen

Resultat

Alla pedagoger har utvecklat sitt användande av tecken. Vi har kommit olika långt, men alla är på gång. Den pedagog som använt tecken en längre tid har nu börjat använda de tecken hon kan spontant under hela dagen i olika situationer och lär ständigt nya genom att slå upp ord som känns användbara. De två andra pedagogerna använder tecken främst i rutinsituationer som av/påklädning och matsituationer. Även vikarier har involverats och tagit till sig användandet av stöttecken. Tecknandet är inte en naturlig del i deras dagliga kommunikation ännu, utan kräver ansträngning och fokus. Viljan finns där och vi frågar och tar hjälp av varandra och slår upp ord.

Vi ser att språket utvecklats hos alla barn. Alla kommunicerar i större utsträckning allt från att använda sitt kroppsspråk, teckna till att prata enstaka ord. Några kan berätta och återberätta med allt mer nyanser. Dels berättar de förstås om det som sker här och nu eller vad de gjort ute på gården på förmiddagen. Dels berättar de ”sagor” med olika små figurer som rekvisita. Vi hör också ofta att de berättar om det vi gjort i samlingen under fria leken, vilket vi tolkar som ett tecken på att det vi gjort i samlingen varit intressant och meningsfullt. Ibland sker samtalen med ett barn och en vuxen, men det är också vanligt att ett barn fångar ett annat barns intresse genom att peka och visa något de ser.

Tecken, har som vi önskat, blivit ett mellanled innan orden kommer för flera barn. Två av de yngsta kan nu göra sig förstådda med hjälp av tecken i flerords-meningar. Till exempel säger ett barn ”pappa”, gör tecknet för ”jobba” och sedan tecknet för ”bil”, brummar och pekar på sig själv. När vi tolkar ”ja pappa jobbar, sen åker han bilen hit och hämtar dig”, nickar barnet glatt.

Vissa teckenkartor vi satt upp har varit mer intressanta än andra för barnen. Framför allt är det fordonstecknen som intresserat några av pojkarna i gruppen. De har tittat på bilderna och när vi pedagoger gjort tecknet och sagt ordet har barnen härmat efter. Här har barnen även inspirerats av och lärt sig av varandra när vi tittat tillsammans. Nu under våren har vi sett att tre av pojkarna använder dessa tecken spontant i sin lek.

Vi har provat olika sätt att ha samling på under året. När ett sätt inte fungerat har vi provat att göra annorlunda. Under höstterminen försökte vi till exempel introducera nya ”Babblare-sagor” med matematikbegrepp i helgrupp, vilket visade sig vara svårt. Det fungerade bättre när vi delat barnen i två grupper där de fem äldsta bildade ”Mickelina-gruppen”. Där kunde vi jobba med matematik och språk utifrån ett ”lekberättande” med konkret material. De yngre barnen gjorde ramsor och sagor som passade bra för dem. Vi har dock inte haft delad samling så ofta som vi önskat.

Vi har haft samling i helgrupp innan lunch där vi sjungit och dansat, vilket fungerat bra. Alla

barn deltar med glädje i våra samlingar, både i helgrupp och i mindre grupper. De har lärt sig många sånger och ramsor, rörelser och texter. De tar ofta (varje dag) egna initiativ till att sjunga eller göra en saga och många kan också uttrycka vilken sång, ramsa eller saga de vill göra.

För att temat ska leva under hela dagen och inte bara i samlingssituationen har vi jobbat för att göra miljön så inspirerande för barnen som möjligt. Utklädningskläder har sytts upp så att barnen kan klä ut sig till tre av Babblarna. Bilder, foton och teckenkartor finns uppsatta i barnens höjd och en hel vägg har målats med Babblarnas värld. Vi ser ofta att barnen stannar till, pekar och pratar om det de ser.

I arbetet med barnens dokumentationer har vi imponerats över hur mycket de kommer ihåg och kan återberätta. Även de allra yngsta barnen (ettåringar) har berättat utifrån bilder, både i samband med dokumentationsarbetet och i sin lek. I och med detta arbete gjorde barnen oss uppmärksamma på att de också var intresserade av skriftspråket. Två barn frågade ”Vad skriver du?” och när jag läste upp det blev kommentaren ”det sa ju jag!”. Tre barn har också urskiljt bokstäver och siffror ur texten på olika sätt. En kände igen ”sin egen, mammas och pappas” bokstav. En urskilde siffror och sa ”här står det sju”. Ett barn liknade bokstaven O vid köttbullar, J vid paraply, B vid snögubbar och letade vidare i texten efter fler likadana. Skriftspråksintresset fortsatte i Mickelinagruppen med fokus på barnens namn. Även flera av de yngsta barnen har visat intresse genom att vilja skriva sina namn på sina dokumentationer.

När det gäller våra mål i matematik har vi haft fokus på begreppen lång/kort, samt lägesbegrepp. Övriga begrepp som vi planerat att jobba med har uteblivit. När vi observerat och reflekterat över den dokumentation vi har ser vi att barnen tagit till sig de begrepp vi jobbat med. De barn som kan uttrycka sig i tal, började vid jul använda sig av begreppen lång och liten för att nu i maj använda lång och kort allt mer. Även lägesbegreppen används nu av de äldsta barnen. Vi förtydligar med tecken och ser att det hjälper barnen att förstå innebörden av t.ex. under och bredvid. Vi hör dem använda begrepp som på, under, bakom och bredvid i sin lek samt vid reflektioner runt foton.

Samtliga vårdnadshavare uppger i samband med utvecklingssamtalen att de ser en utveckling hos sina barn när det gäller språk och matematik. De beskriver att barnen räknar och använder lägesbegrepp och andra begrepp som stor/liten, lång/kort och även att de sorterar. Vårdnadshavarna har varit delaktiga i vårt utvärderingsarbete genom att svara på några frågor kring sitt barns intresse för språk och matematik. Det som framkommer där är att flera ser en tydlig utveckling hos sina barn. Deras språk har utvecklats, tecken, kroppsspråk, ord och meningar. De matematiska begrepp vi jobbat med ser vårdnadshavarna att barnen har utvecklat en förståelse för. De områden vi inte jobbat så mycket med är också de områden som vårdnadshavarna inte ser så stort intresse för hemma. Tre vårdnadshavare menar att de tror att det vi gör på förskolan har stor betydelse för deras barns utveckling. De olika insatser och aktiviteter vi gör samt att vi hela tiden finns närvarande och samtalar med barnen tror de är viktigt. En ser också en stor fördel i att barnen är i grupp där de kan lära av varandra.

Vi har arbetat med Babblarna en längre tid nu, men ser att barnens intresse fortfarande är stort och att vi kan använda dem i många situationer på ett sätt som fångslar barnen. Ett tydligt exempel på Babblarnas popularitet är intresset för böckerna om figurerna. Dessa böcker var under höstterminen de mest lästa. Visst läste vi även andra böcker, men inte alls lika ofta. När de lämnades tillbaka till biblioteket avtog intresset avsevärt för att läsa överhuvudtaget. Vi köpte då in böckerna som julklapp till avdelningen vilket blev mycket uppskattat och bokintresset ökade igen. Trots att dessa böcker står placerade utom räckhåll

(dock väl synliga) för barnen så är de de mest lästa.

Analys

Trots att vi inte haft de förutsättningar vi trodde vi skulle ha (på grund av personalbyten, vikariebrist och annat som tagit både tid och energi) ser vi många goda resultat av vårt arbete. Det beror troligtvis på flera olika faktorer som vi resonerar kring här nedan. En viktig faktor tror vi är vår tydliga arbetsplan med väl genomtänkta insatser. Vi gjorde en bra kartläggning av nuläget som gav oss en tydlig bild av vad vi skulle satsa på. Vi har genomfört samtliga insatser förutom att fullfölja matematiklyftet. Det blev alltför tidskrävande och vår reflektionstid behövdes till annat.

Att vi pedagoger har en stark drivkraft och höga ambitioner gör att vi har haft fokus på målen trots att det inte alltid blivit som vi tänkt oss. Vi har anpassat oss efter de förutsättningar som varit och gjort det bästa av det. Vi har reflekterat över våra insatser och de processer barnen och vi varit i. Utifrån dessa reflektioner har vi utvecklat arbetet allt eftersom. Mycket av vår reflektionstid har under året gått till att pussla med tider och scheman och många gånger har vi känt att vi inte hunnit med det vi önskat. Våra höga ambitioner blev då ett hinder istället för en tillgång då vi blev stressade och kände oss otillräckliga. Särskilt när det gäller matematikarbetet har vi känt att vi velat så mycket mer. Vi har då fått påminna varandra om att vi gör ett bra jobb även om vi inte hinner allt vi tänkt från början. Samtalen med förskolechefen varje månad har här varit betydelsefulla då vi reflekterat tillsammans och fått lite distans och nya perspektiv på vårt arbete från någon utifrån.

Babblarna är ett tacksamt material att arbeta med eftersom det inte finns några begränsningar för vad man kan göra med det. Det har varit lätt för oss pedagoger att fånga barnens intresse för olika aktiviteter när vi använt Babblarna. Vi har exempelvis använt dem i samband med ”Rocka sockorna” som blev ett inslag i vårt arbete med allas lika värde. När vi planterade frön kunde Babblarna vara den röda tråden även där. Eftersom figurerna är så intressanta för barnen har lärandet blivit lustfyllt och det har bidragit till att barnen lärt sig mer.

Trots att vi pedagoger inte lyckats automatisera vårt tecknande har det gett goda resultat när det gäller barnens språkutveckling och det visar hur effektivt det är att använda stödtecken. Detta resultat kanske även visar att vi pedagoger ställer för höga krav på oss själva och att det vi gjort räcker långt eftersom vi ju ändå ser utveckling hos barnen. När vi använt tecken som stöd har språket gjorts tydligare eftersom det blivit mellanrum mellan orden. Att teckna bygger på ögonkontakt, vilket betyder att vi måste vara nära barnen vilket i sin tur lett till fler samtal. Vi pedagoger har varit närvarande och sett barnens början till kommunikation och tagit hjälp av tecknen. Vi har en viktig roll och när vi fångat upp, uppmuntrat och tolkat har vi fört samtal och lek vidare.

När barnen själva tecknar sporrar vi till fortsatt tecknande och det blir en ”positiv spiral”. När vi pedagoger även pratar högt om tecken, frågor och påminner varandra utvecklas och sporrar vi till vidare utveckling.

Eftersom vi pedagoger använt oss av olika lekberättelser med konkret material har vi hjälpt barnen i deras eget berättande. När de fått tillgång till samma rekvisita som vi använt i samlingen har de fått stöd att komma ihåg och har då utan så många ord kunnat föra en handling framåt med hjälp av figurerna. Berättarbyrån med fyra lådor blev under en period ett redskap för vissa barns berättande, speciellt för de som inte hade så mycket tal än. Den gav en struktur när barnen tog upp en sak i taget ur varje låda, med en tydlig början och ett slut.

Att involvera barnen i dokumentationsarbetet har också gynnat språkutvecklingen. Vi ser att

foton från olika aktiviteter vi gjort intresserat barnen och att det satt i gång samtal och reflektioner. Även de allra yngsta barnen har deltagit med intresse. Babblarnas namn är lätta att säga och även de allra yngsta barnen som ännu inte har några ord, har snabbt lärt sig säga Babba, Dadda och de andra namnen. På så vis har de snabbt kunnat vara med i berättandet.

Barnens intresse för skriftspråket tog fart när vi tog tillfället att prata runt det på deras nivå i samband med dokumentationerna. Detta har gjort dessa barn medvetna om att man kan skriva det man säger och läsa det igen, men även att det de säger är viktigt för oss pedagoger, eftersom vi skriver ner det. Vi har sett skillnad på när barnen skriver och när de ritar hur de för pennan. När de ritar sker det oftast genom att de för pennan runt, runt i stora cirkelformade rörelser. När barnen vill skriva ser vi dels ett annat penngrepp (mer likt pennfattning) och dels att de för pennan mer horisontellt och i mer raka linjer/streck. Några skriver dessa streck med mellanrum och några mer sammanbundet.

Att vi anpassat samlingarna allt eftersom, har bidragit till barnens lärande. I Mickelinagruppen har de olika berättelserna med matematikbegrepp intresserat barnen och de har ibland kommit med egna idéer som fört berättelserna vidare. Vår förmåga att se barnens intresse och använda detta har blivit en viktig del i processen. Ett barns intresse för fordon och framför allt tåg har till exempel lett till ökat deltagande för just det barnet och flera olika berättande- tillfällen med Babblarna. I lek-berättandet har vi pedagoger kunnat delta i leken och gett barnen små uppdrag. Att vi sedan har satt ord på det barnen gör och utmanat dem vidare genom att ställa frågor, har lett dem vidare och ökat förståelsen för de olika begreppen ytterligare.

Att vi inte kunnat dela in gruppen så ofta som vi önskat har främst två orsaker. Dels har vi inte så stora lokaler och dels blir det svårare att dela upp sig när vi har vikarier.

Den tydliga miljön på Arenan har haft stor betydelse för resultatet både när det gäller språk och matematik. Den har satt igång samtal mellan både barnen och oss pedagoger. Den har inspirerat till lek, skapande och samtal och har på så sätt fört arbetet vidare i temat. När vi använt miljön på ett medvetet sätt och samtidigt haft fokus på målen under hela dagen, har vi skapat tillfällen till lek, samtal och reflektion när barnen själva haft intresset och varit mottagliga för lärande. De som vunnit mycket på det här arbetssättet, där vi fångar lärandetillfällen under den ”fria leken”, har varit de yngsta barnen som styrs mycket av ”här och nu”. Det är ju faktiskt inte alls säkert att barnet är mottaglig just när vi bestämt att det ska vara samling till exempel. Om barnet själv får välja när det vill samtala, leka eller sjunga är möjligheten större till lärande. Barnen har på så sätt haft stort inflytande hos oss, vilket vi tror blivit en stor bidragande faktor till deras lärande. Därför ser vi att det är viktigt att det finns både planerade samlingar och aktiviteter där barnen introduceras för nya begrepp, sånger, danser och sagor, men att de också ges möjlighet till allt detta när som helst under dagen.

Utvärdering

1   2   3   **4**   5

Åtgärder för utveckling

- Sätta realistiska mål så att vi pedagoger inte behöver känna stress och misslyckande över att inte räcka till och hinna med. Samtidigt hålla ambitionsnivån lika hög med tydligt fokus på målen.
- Hitta bra former under dagen för smågrupper

Barns inflytande

”I förskolan läggs grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av verksamheten.”

”Förskolan ska sträva efter att varje barn

- utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation” (Lpfö 98/10)*

Verksamhetsmål

Vårt mål är att barnen ska känna att de har ett stort inflytande över sin vardag på förskolan.

Våra insatser

Genom att vara lyhörda och ha ett tillåtande förhållningssätt ger vi barnen inflytande. Vi lyssnar in och tar tillvara barnens tankar och idéer.

Resultat

(4% =1 svar)

Enkät vårdnadshavare förskola	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2015	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2014	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2013
Mitt barn har möjlighet att påverka innehållet i verksamheten på förskolan	96%	94,1%	97,00%

Resultaten från barnintervjuerna visar att alla barn som intervjuats tycker att det är bra på förskolan. De tycker samlingar, miljön inne och ute, matsituationen, utflykter och klimatet i gruppen är bra. De anser också att de vuxna lyssnar på dem och hjälper dem när de behöver. De allra flesta anser också att de kan leka i lugn och ro på förskolan.

Analys

Det positiva resultatet vi fått tror vi beror på att hela förskolan präglas av ett öppet och positivt klimat där barnens tankar och idéer lyfts fram både i stort och smått. Barnen möter glada pedagoger som är engagerade och verkligen vill lyssna. Vårt arbete med att göra barnen delaktiga i dokumentationen tror vi också har stor betydelse för barnens känsla av att vi verkligen lyssnar och att det de har att säga är viktigt.

Utvärdering

1   2   3   4   **5**

Åtgärder för utveckling

Fortsätta att arbeta på detta sätt som vi ser ger gott resultat. Nästa läsår vill vi även arbeta med att utveckla de andra två målen under Barns inflytande för att utveckla barnens förmåga att ta ansvar och handla efter demokratiska principer.

Förskola och hem

”Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.”

Verksamhetsmål

Vi vill att barn och vårdnadshavare ska bli väl bemötta och känna att de har en bra dialog med oss på förskolan. För att de ska kunna ha inflytande vill vi att de ska känna sig delaktiga och ha god kännedom om vad vår verksamhet innehåller.

Våra insatser

- skicka hem tydlig information om förskolan och inskolningen till nya vårdnadshavare i god tid innan inskolningen.
- erbjuda alla ett inskolningssamtal en tid efter inskolningen samt ett utvecklingssamtal per läsår.
- ha föräldramöte en gång per läsår där vi informerar om verksamheten mot målen och där vårdnadshavarna ges möjlighet till dialog kring verksamheten
- sträva efter en rak och öppen dialog i den dagliga kontakten vid lämning och hämtning.
- använda mejl till och från vårdnadshavare
- skriva veckobrev
- informationstavla i hallen
- synlig dokumentation av barnet i verksamheten
- lägga ut bild och text på vår hemsida där verksamheten beskrivs

Resultat

Vi har haft en mycket hög svarsfrekvens på enkäten även detta år där samtliga familjer svarat.

(4% =1 svar)

Enkät vårdnadshavare förskola	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2015	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2014	Stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra våren 2013
Personalen bemöter mitt barn på ett bra sätt.	100%	100%	100
Personalen bemöter mig på ett bra sätt.	100%	100%	94%

Jag får kontinuerlig information om vad som händer i mitt barns grupp.	100%	100%	100%
Informationen till mig om förskolans mål och verksamhet är bra.	100%	100%	97%
Jag är delaktig och har möjlighet att påverka innehållet i utvecklingssamtalet.	92%	94,1%	97%
På utvecklingssamtalet talar vi om mitt barns lärande	96%	97%	97%
På utvecklingssamtalet talar vi om mitt barns sociala utveckling.	96%	97%	97%
Jag har en bra dialog i mina kontakter med förskolans personal.	100%	100%	94%

Samtliga enskilda utvecklingssamtal är genomförda och detta har framkommit från vårdnadshavarna:

- de får den information de behöver och de tar till sig information på flera olika sätt.
- på frågan om vilka förväntningar de har på vår verksamhet får vi många svar som handlar om trygghet, men också lärande på olika sätt. Flera menar också att de är nöjda med det vi gör och att de inte vill ändra på något.

Vid inskolningssamtalen är samtliga nöjda. På vår femgradiga skala över bemötande, upplägg, information och trivsel har de markerat övervägande femmor och ett fåtal fyror.

Samtliga vårdnadshavare till de barn som slutar på förskolan till sommaren summerar sitt barns tid hos oss som mycket positiv. De upplever att tiden på förskolan varit rolig, trygg, lärorik och att pedagogerna varit kompetenta och engagerade i barnen. En förälder skattar den totala vistelsetiden till fyra på en femgradig skala. De övriga skattar den till fem.

I övrigt har vi haft god uppslutning vid de sammankomster vi haft under året.

Ovanstående resultat visar på att vårdnadshavarna i hög utsträckning är mycket nöjda med förskolan och vår verksamhet.

Analys

Detta år gjordes vårdnadshavarenkäten digitalt och det fungerade bra. Ingen har meddelat att det varit problem vid inloggning och det är en stor anledning till den höga svarsfrekvensen. Vi har varit tydliga i vår information när det gäller enkäten och påtalat vikten av att få in många svar. Vi har också påmint vid flera tillfällen och erbjudit dem att svara i samband med hämtning på lärplattan. Att vi tidigare är återkopplat de svar vi fått in från enkät, men också andra frågor vi ställt till vårdnadshavarna i samband med utvecklingssamtal och utvärderingar, tror vi har betydelse. De ser att deras svar används och är till hjälp i vårt arbete.

Att vårdnadshavarna är så nöjda tror vi beror på att de ser vårt stora engagemang i deras barn

och verksamheten. Vi lägger också stor vikt vid att informera om vad vi gör och varför och det gör att föräldrarna ser det vi gör och att det är bra.

Utvärdering

1   2   3   4   **5**

Åtgärder för utveckling

Eftersom vi nått ett gott resultat fortsätter vi på samma sätt nästa läsår.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

”Förskolan ska sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

När barnets övergång till de nya verksamheterna närmar sig har förskolan den särskilda uppgiften att finna former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergången till nya verksamheter ska särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.”

Verksamhetsmål

Vi vill avrunda och avsluta förskoleperioden och låta övergången till förskoleklassen bli så smidig och trygg som möjligt för både barn och vårdnadshavare. Vi vill ha ett gott samarbete med förskoleklassen och fritidshemmet.

Våra insatser

- föra samman alla blivande förskoleklassbarn redan under tidig vårtermin, genom gymnastik i skolans gymnastiksal
- följa den överskolningsplan som finns för förskola-förskoleklass där en pedagog från förskolan finns med vid varje tillfälle
- avrunda och avsluta förskoletiden genom; samtal, utflykt, avslutningsfest, samla ihop sina alster och andra tillhörigheter.
- förutom överskolningen återkoppla till förskoleklassen genom att de hälsar på oss en gång under höstterminen. När det gäller fritidshemmet, samarbetar vi på så vis, att de barn som är i behov av barnomsorg efter vår stängning, får vara där.
- överlämningsamtal med pedagogen i förskoleklass för att underlätta bemötandet där behov finns.

Resultat

Höstens återbesök av förskoleklassen var uppskattat av både kvarvarande barn och de nya förskoleklassbarnen.

Under överskolningstillfällena har det blivit naturligt att prata om barnens intressen, behov och reaktioner. Detta för att ge förskoleklasspedagogen en förståelse för hur vi arbetat med barnen.

Att gå till gymnastiksalen var uppskattat hos barnen. De hittade nya kompisar i sin egen åldersgrupp. Samtliga barn tyckte att besöken i förskoleklassen var bra och kul. Att gå till skogen tillsammans med förskoleklassen var också roligt. Samtliga tyckte att det var roligt att äta i matsalen. Vårdnadshavarna uppger att barnen hemma har pratat på ett positivt sätt om besöken, att de längtar efter att börja förskoleklassen. De pratar mycket om förskoleklassen och deltar i aktiviteterna i avslutningsprocessen här på förskolan.

Analys

Vårt positiva resultat beror på att vi följer våra insatser i överskolningsplanen och att vi har ett gott samarbete med en engagerad förskoleklasspedagog som bryr sig om och ser barnen.

Utvärdering

1   2   3   4   **5**

Åtgärder för utveckling

Vi fortsätter på samma sätt som detta läsår.

Kultur- och utbildningsnämndens mål

- Vi ska arbeta med värdegrundsfrågor och socialt förebyggande och hälsofrämjande

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet	x		

- Vårdnadshavare, barn och elever ska vara nöjda med våra förskolor och skolor

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet	x		

- Vi ska ha en förskola som tar hänsyn till våra medborgares behov av barnomsorg alla tider på dygnet.

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Målet är uppfyllt på vår enhet			

Bedömning av förskolans kvalitet

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Normer och värden	Personalen erbjuder <i>få</i> tillfällen till träning i att leva sig in i andra barns situation. <i>Få</i> reflektioner görs tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning. <i>Lite kommunikation</i> finns och <i>tillrättavisningar</i> präglar kontakten mellan barn och vuxna.	Personalen erbjuder till viss del till träning i att leva sig in i andra barns situation. Till viss del görs reflektioner tillsammans med barnen kring kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Kommunikationen mellan personal och barn präglas av <i>viss ömsesidig respekt</i> .	Personalen ger barnen <i>många</i> möjligheter att träna på att leva sig in i andra barns situation. <i>Många</i> tillfällen ges också till att reflektera om kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Kommunikationen mellan vuxen och barn sker på barnens villkor <i>med stor respekt för barnens egenvärde</i> .
Språklig begreppsförmåga	Barnen får <i>få</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. Det finns <i>få</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter. Barnen får <i>sällan</i> leka med ord och träna ords betydelse.	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>vid vissa tillfällen</i> att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter. Barnen får <i>ibland</i> leka med ord och träna ords betydelse.	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utveckla sitt intresse för skriftspråk utifrån sin egen nivå. De får också <i>många</i> tillfällen att utveckla ett nyanserat talspråk och sina möjligheter att träna att lyssna, argumentera och stå för sina åsikter. Barnen får <i>ofta</i> leka med ord och träna ords betydelse.
Matematisk begreppsförmåga	Barnen får <i>sällan</i> eller aldrig möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas <i>sällan</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas <i>sällan</i> i att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>sällan</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar.	Barnen får <i>vissa</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas också <i>till viss del</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>till viss del</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ibland</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar.	Barnen får <i>många</i> möjligheter att utifrån sin nivå använda matematik i vardagliga händelser. De utmanas <i>ofta</i> i möjligheterna att föra och följa matematiska resonemang. Barnen utmanas också <i>ofta</i> att kunna lösa vardagliga problem med hjälp av matematiska förmågor. Barnen får <i>ofta</i> träna att undersöka, reflektera över och prova olika lösningar på matematiska begrepp och egna och andras problemställningar.

<p>Naturvetenskapliga och tekniska förmågor</p>	<p>Barn får <i>sällan</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>sällan</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>	<p>Barn får <i>ibland</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ibland</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>ibland</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>	<p>Barn får <i>många</i> möjligheter att urskilja teknik och naturkunskap i vardagen och utforska hur enkel teknik och naturvetenskap fungerar. Barn utmanas <i>ofta</i> i att bygga, konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap. Barnen får också <i>många</i> möjligheter att träna ett naturvetenskapligt förhållningssätt</p>
<p>Barns inflytande</p>	<p>Barnen får <i>sällan</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Få</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>få</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>	<p>Barnen får <i>till viss del</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. Vid <i>vissa</i> tillfällen ges barnen möjlighet att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>till viss del</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>	<p>Barnen får <i>många</i> möjligheter att uttrycka sina åsikter och tankar och därmed påverka förskolans vardag och sin egen situation. <i>Många</i> tillfällen ges att träna ett personligt ansvarstagande. Barnen ges <i>många</i> möjligheter att träna de demokratiska principer som innefattar beslutsfattande och samarbete</p>
<p>Pedagogisk dokumentation</p>	<p>Varje barns lärande följs <i>i låg grad</i> upp och dokumenteras. Förskolan vidtar <i>få</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Att genomföra ständiga förbättringar är <i>inte</i> naturligt för verksamheten Förskolan har <i>i låg grad</i> en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns <i>inga eller få</i> tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>	<p>Varje barns lärande följs <i>till viss del</i> upp och dokumenteras. Förskolan vidtar <i>till viss del</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är <i>till viss del</i> naturligt för verksamheten Förskolan har <i>till viss del</i> en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns <i>till viss del</i> tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>	<p>Varje barns lärande följs upp och dokumenteras <i>kontinuerligt</i>. Förskolan vidtar <i>hela tiden</i> aktiva åtgärder för att kontinuerligt följa upp och utvärdera dess verksamhet. Ständiga förbättringar är naturligt för verksamheten Förskolan har en kreativ lärmiljö där alla barn får utvecklas efter sin nivå och sin förmåga. Det finns tydliga rutiner för att dokumentera om barnen tycker att verksamheten är intressant, rolig och meningsfull.</p>

Åtgärder för utveckling

I vårt arbete med ”Rocka sockorna” nästa vår tänker vi att vi ska reflektera kring människor i olika länder.

När det gäller matematik behöver vi fortsätta fokusera på det i större utsträckning.

Det finns en okunskap och osäkerhet hos pedagogerna kring naturvetenskap och teknik. Vi behöver fundera över vad vi redan gör och vad vi kan utveckla.

Sammanfattning

Normer och värden :

Vi ser i grunden ett gott klimat i grupperna. Barnen hjälper varandra i stor omfattning och de månar om varandra. Många barn visar stor empati och vi ser att alla barn i gruppen på något sett uppmärksammar när andra är ledsna. När de behöver hjälp och stöd i konfliktsituationer söker de upp en vuxen för att få stöd. Vi har funnits nära barnen, hjälpt dem i samspelet och att reda i det som uppstår. Några barn har vi stöttat i att ta för sig mer, våga säga ifrån och ta mer plats, medan andra stöttats i att vänta på sin tur, ge och ta. I samband med utvecklingssamtalen uppger samtliga vårdnadshavare att deras barn trivs på förskolan.

Åtgärder för utveckling

- upprätta ny plan mot diskriminering och kränkande behandling
- utveckla arbetet med ”Rocka sockorna” till ett lite längre projekt där vi kan visa på olikheter i större utsträckning

Utveckling och lärande, Stora arenan:

Vi ser att barnen varit mycket engagerade och delaktiga i temats olika aktiviteter. Leken har fört temat framåt. Vi pedagoger har lyssnat in, varit delaktiga och fyllt på bränsle i temat. Rollspel och äventyr har gett näring till barnens lekar. Alla barn har uttryckt sig på olika sätt i temat. De som varit lite försiktiga i början har efter hand vågat ta mer plats i både lekar och små rollspel. I det här temat har barnens rollekar utvecklats. Lekarna pågår ofta längre än tidigare och är nu fyllda med fler olika roller från sagornas värld. Miljön har anpassats allteftersom barnens lekar har utvecklats, ny rekvisita har tillkommit och vi har reflekterat gemensamt barn och pedagoger. De gemensamma upplevelserna / happenings, reflektionerna och dokumentationerna har tillsammans gjort arbetet mycket framgångsrikt. Temat har gynnat alla barn även de som är lite mer försiktiga.

Åtgärder för utveckling

Arbetsättet i detta tema har varit bra och vi ser inga direkta åtgärder för utveckling. Vi kan tänka oss att arbeta på detta sätt igen. Vi ska fortsätta att använda lärplattorna i vårt dokumentationsarbete och utveckla vår egen IKT kunskap.

Utveckling och lärande, Lilla Arenan :

Alla pedagoger har utvecklat sitt användande av tecken. Tecken, har som vi önskat, blivit ett mellanled innan orden kommer för flera barn. Vi ser att språket har utvecklats hos alla barn. Alla kommunicerar i större utsträckning, allt från att använda sitt kroppsspråk, teckna, prata enstaka ord och hela meningar. När vi använt tecken som stöd har språket gjorts tydligare eftersom det blivit mellanrum mellan orden. Att teckna bygger på ögonkontakt, vilket betyder att vi måste vara nära barnen vilket i sin tur lett till fler samtal. Några kan berätta och återberätta med allt större nyanser. Olika insatser och material har varit bidragande. Som teckenkartor, samlingar, berätta utifrån bilder och att skriva. Även de yngsta barnen (ettåringar) har berättat utifrån bilder både i samband med dokumentationsarbetet och i sin lek. Lekberättelser med mer konkret material har hjälpt barnen i deras eget berättande. Alla barnen har också, på olika sätt, blivit nyfikna på skriftspråket. De är medvetna om att man kan skriva det man säger och läsa det igen. Det är också skillnad i hur barnen håller pennan beroende på om de ska rita eller skriva.

Ett mycket lyckat material är Babblarna (figurer, böcker, filmer, sånger) De går att använda i många situationer på ett sätt som fånglar barnen. Böckerna om Babblarna är

också de mest lästa. Pedagogerna har haft en stark drivkraft och höga ambitioner och anpassat sig efter de förutsättningar som varit, reflekterat ofta och utvecklat arbetet allteftersom. Samtalen med förskolechefen varje månad har varit betydelsefulla då vi reflekterat tillsammans och fått lite distans och nya perspektiv på vårt arbete från någon utifrån. Den tydliga miljön samt att pedagogerna fångar lärandetillfällen under den ”fria leken”, har varit de yngsta barnen som styrs mycket av ”här och nu”. Det är ju faktiskt inte alls säkert att barnet är mottaglig just när vi bestämt att det ska vara samling till exempel. Om barnet själv får välja när det vill samtala, leka eller sjunga är möjligheten större till lärande. Samtliga vårdnadshavare uppger i samband med utvecklingssamtalen att de ser en utveckling hos sina barn när det gäller språk och matematik.

Åtgärder för utveckling

- Sätta realistiska mål så att vi pedagoger inte behöver känna stress och misslyckande över att inte räcka till och hinna med. Samtidigt hålla ambitionsnivån lika hög med tydligt fokus på målen.
- Hitta bra former under dagen för smågrupper

Barns inflytande :

Resultaten från barnintervjuerna visar att alla barn som intervjuats tycker att det är bra på förskolan. De tycker samlingar, miljön inne och ute, matsituationen, utflykter och klimatet i gruppen är bra. De anser också att de vuxna lyssnar på dem och hjälper dem när de behöver. De allra flesta anser också att de kan leka i lugn och ro på förskolan. Det positiva resultatet vi fått tror vi beror på att hela förskolan präglas av ett öppet och positivt klimat där barnens tankar och idéer lyfts fram både i stort och smått. Barnen möter glada pedagoger som är engagerade och verkligen vill lyssna. Vårt arbete med att göra barnen delaktiga i dokumentationen tror vi också har stor betydelse för barnens känsla av att vi verkligen lyssnar och att det de har att säga är viktigt.

Åtgärder för utveckling

Fortsätta att arbeta på detta sätt som vi ser ger gott resultat. Nästa läsår vill vi även arbeta med att utveckla de andra två målen under Barns inflytande för att utveckla barnens förmåga att ta ansvar och handla efter demokratiska principer.

Förskola och hem : Samtliga enskilda utvecklingssamtal är genomförda och detta har framkommit från vårdnadshavarna:

- de får den information de behöver och de tar till sig information på flera olika sätt.
- på frågan om vilka förväntningar de har på vår verksamhet får vi många svar som handlar om trygghet, men också lärande på olika sätt. Flera menar också att de är nöjda med det vi gör och att de inte vill ändra på något.

Vid inskolningssamtalen är samtliga nöjda. På vår femgradiga skala över bemötande, upplägg, information och trivsel har de markerat övervägande femmor och ett fåtal fyror.

Samtliga vårdnadshavare till de barn som slutar på förskolan till sommaren summerar sitt barns tid hos oss som mycket positiv. De upplever att tiden på förskolan varit rolig, trygg, lärorik och att pedagogerna varit kompetenta och engagerade i barnen. En förälder skattar den totala vistelsetiden till fyra på en femgradig skala. De övriga skattar den till fem. Att vi tidigare år återkopplat de svar vi fått in från enkät, men också andra frågor vi ställt till vårdnadshavarna i samband med utvecklingssamtal och utvärderingar, tror vi har betydelse. De ser att deras svar används och är till hjälp i vårt arbete.

Åtgärder för utveckling

Eftersom vi nått ett gott resultat fortsätter vi på samma sätt nästa läsår.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritids :

Höstens återbesök av förskoleklassen var uppskattat av både kvarvarande barn och de nya förskoleklassbarnen.

Under överskolningstillfällena har det blivit naturligt att prata om barnens intressen, behov och reaktioner. Detta för att ge förskoleklasspedagogen en förståelse för hur vi arbetat med barnen. Att gå till gymnastiksalen var uppskattat hos barnen. De hittade nya kompisar i sin egen åldersgrupp. Samtliga barn tyckte att besöken i förskoleklassen var bra och kul. Att gå till skogen tillsammans med förskoleklassen var också roligt. Samtliga tyckte att det var roligt att äta i matsalen. Vårdnadshavarna uppger att barnen hemma har pratat på ett positivt sätt om besöken, att de längtar efter att börja förskoleklassen. De pratar mycket om förskoleklassen och deltar i aktiviteterna i avslutningsprocessen här på förskolan. Vårt positiva resultat beror på att vi följer våra insatser i överskolningsplanen och att vi har ett gott samarbete med en engagerad förskoleklasspedagog som bryr sig om och ser barnen.

Åtgärder för utveckling

Vi fortsätter på samma sätt som detta läsår.

Hallsberg 2015-07-10

Katarina Wallströmer

Förskolechef